

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Az élettársi életközösség szabályozásának előzményei és új rendelkezései.

Szerző: Kepesné dr. Bekő Borbála

2015. szeptember 14

Budapest

Az élettárs köznapi értelemben is gyakran használt szó, azoknak a személyeknek a gyűjtőkategóriája, akik házasságkötés nélkül élnek együtt, valamiféle közös életvitelre rendezkednek be. Az elmúlt évtizedekben töretlen ennek a lazább együttélési formának az elterjedése, a fiatalabb generációk közötti népszerűsége, természetesen a házasságkötések „rovására”.

A 2013. évi V. törvény (későbbiekben **Ptk.**) polgári jogi jogviszonyaink teljeskörű, XXI. századi követelményeknek megfelelő szabályozó-rendszere, mely kódex-jellegű törvénykönyvvel szemben alapvető követelmény, hogy egy-egy jogilag szabályozott életviszony rendezését összefoglalóan, szerkezetében is áttekinthetően tartalmazza.

Az élettársi életközösség kötetlenebb párkapcsolati jellegéből adódóan a felek együvé tartozásának széles skáláját jeleníti meg. A klasszikus családi modelltől a külföldön dolgozó, és havonta, két havonta hazalátogató élettárs egyre gyakrabban feltűnéséig sokféle együttélési szokás és sajátos párkapcsolati forma is kialakul.

Az egyre nagyobb arányban jelentkező élettársi kapcsolat jogszabályi hátterét illetően is úgy a társadalom, mint a jogalkalmazók széles tábora részéről érthető követelményként fogalmazódott meg e sokarcú jogintézmény szabályainak az új kódexben történő egységes megalkotása, mely - a jogalkotási folyamat egyik legvitatottabb részeként - nem járt eredménnyel.

I. A szabályozás előzményei.

Az 1959. évi IV. törvénynek (későbbiekben régi **Ptk.**) a kihirdetésekor megállapított szövege nem tartalmazott rendelkezéseket e jogintézményre nézve. Az 1977-es törvénymódosításig az élettársak vagyoni viszonyait a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának az utóbb a 369-es állásfoglalással módosított 94. sz. állásfoglalása rendezte. Ennek értelmében családi jellegű társadalmi viszonyok nemcsak házastársak, hanem olyan különemű személyek között is létrejöhetnek, akik házasságkötés nélkül élnek együtt. Az állásfoglalás deklaráta, hogy gyakorta ezek az együttélések tisztességes keretek között évtizedekig fennállnak, melyből gyermekek származnak, akik a társadalom számára értékes polgárokká válnak.

Ugyanakkor az állásfoglalás kiemelte, hogy a jogrendszer nem biztosíthat a házastársakéval azonos jogvédelmet az élettársak számára, ezzel is deklaráva, hogy nem tekinti a házassággal egyenértékű társadalmi viszonyt ezt a társadalmi jelenséget. Különbségként jelentkezett, hogy az

élettársaknál nem merülhetett fel a névviselés, az élettársi tartás kérdése, valamint a törvényes örökléshez való jog sem. Már ekkor megfogalmazást nyert, hogy az élettársak vagyoni viszonyainak a rendezésénél nem lehet kiterjesztően értelmezni az 1952. évi IV. törvény (a későbbiekben Csjt .) 27. §-ban foglalt rendelkezéseket. Az iránymutatás értelmében tilos analógiát használni a két eltérő társadalmi viszony rendezésénél. Összességében a kollégiumi állásfoglalás a **polgári jogi társaságéhoz** hasonló módon látta szabályozhatónak az élettársak vagyoni viszonyait, megfelelő jelentőséget tulajdonítva a méltányos rendezésnek. Magának a kezdeti jogintézménynek a szabályozására is, mint a polgári jogi társaság egyik speciális formájaként került sor.

Az 1970-es években mindinkább megfogalmazódott az igény az élettársak érdekeinek a törvényes védelmére.

Ebből kiindulva az 1977-es Ptk.- módosítással, a régi Ptk. 578. §-ban rögzítetten törvényi rangra emelkedett a szabályozás, mely „a közös háztartásban élők vagyoni viszonyai„ alcímmel szerepelt.

Már a Legfelsőbb Bíróság állásfoglalásaival „szabályozott” időszakban is megjelent az a lényegében napjainkig, a Ptk. megjelenéséig töretlen álláspont, miszerint az élettársakat a szerzett vagyontárgyakra egymással szemben dologi jogi igény illeti meg, továbbá, hogy az ilyen irányú kérelmek rendezésénél - adott esetben - megfelelően értékelni kell a gyermekneveléssel, és a háztartás vezetésével végzett munkát is.

Az élettársi életközösség törvényi definícióját nézve, az a társas együttélés volt ilyennek minősíthető, mely többnyire nemi kapcsolatot feltételezett, továbbá azt, hogy a felek egymást a mindennapi életben megfelelően támogatták, vagyoni ügyeiket bizonyos fokig közösen intézték, és a keresményüket is általában közös céljakra fordították. A közös háztartás vezetése is olyan kívánalomként jelentkezett már a kezdeti szabályozásnál, mely szükséges volt az élettársi jogviszony megállapításához azonban ez is „tágra értelmezhető” kereteket jelentett már az 1960-as, 1970-es évek bírói gyakorlatát tekintve is.

Újabb változást jelentett a törvényi szabályozást érintően az Alkotmánybíróság 14/1995. (III. 13.) AB határozata, mely szerint a régi Ptk. 578/G. § (1). bekezdése első mondatából a nőre és a férfire vonatkozó utalás alkotmányellenes. Ezt követően az egynemű személyek kapcsolatára is alkalmazhatóvá vált a törvényi rendelkezés.

A 2013. évi V. törvény elfogadásáig tehát összességében igen szűkszavú törvényi definíció szabályozta az élettársak vagyoni jogi helyzetét, míg az egyéb életviszonyaik semmilyen szinten nem nyertek szabályozást.

A régi Ptk. 578/G.§ (1) bekezdése alapján az élettársak az együttélésük alatt a szerzésben való közreműködésük arányában szereznek közös tulajdont. Ha a közreműködés aránya nem állapítható meg, azt azonos mértékűnek kell tekinteni. A háztartásban végzett munka a szerzésben való közreműködésnek számít.

A régi Ptk. 685/A. §-a alapján az élettársak - ha jogszabály másként nem rendelkezik - két, házasságkötés nélkül közös háztartásban érzelmi és gazdasági közösségben együtt élő személy.

A rendszerváltozást követően - a gazdasági társaságok megjelenésével - lehetőség nyílt az addigi szocialista viszonyok között elképzelhetetlen nagyságú és bonyolult, sokféle vagyonelemből álló magánvagyonok létrehozására. Ezeket a változásokat sem a házassági vagyoni jog, sem a régi Ptk. kötelmi szabályai közé ágyazott és a fenti szűkre szabott szabályozási kereteket jelentő törvényi rendelkezés nem tudta megfelelően követni, rendezni. Ezért a napi gyakorlatban mindkét területen megnőtt a „bíró alkotta jog” szerepe. Az egyre bonyolultabb cég-vagyont, vagyoni értékű jogokat is tartalmazó vagyontömegek megosztásánál nélkülözhetetlenné vált a Legfelsőbb Bíróság eseti döntéseinek iránymutatása a napi bírói gyakorlatban.

II. Az élettársi jogviszony szabályozási keretei a kodifikációs eljárásban és az új Ptk.-ban.

A Ptk. 8. könyve a záró rendelkezések értelmező szakaszai között a 8: 1. § 1. pontjából, a „közeli hozzátartozó” kategóriájából hiányzik az élettárs, a 2. pontban rögzített hozzátartozónak minősül csupán, mely rendelkezés szerint - az Alaptörvény ez irányú szabályait is tekintve - elmondható, hogy a jogviszony megítélésében alapvető változás a korábbi szabályozást illetően nem történt. Emellett jogi értelemben „terminológiai káoszról” beszélhetünk. Az élettársi kapcsolatok egységes szabályozása az új Ptk.-val sem valósult meg.

2003-ban egységes koncepció született a kodifikációs bizottság részéről, azonban ez nem nyert teljes elfogadást a jogalkotási folyamatban. A személyiségi jogok szabályozása mellett ezen a területen születtek a törvényjavaslattól leginkább eltérő törvényi rendelkezések.

A kodifikációs bizottság eredeti koncepciója szerint a negyedik, családjogi könyvben (későbbikben Csjk.), a házasságra vonatkozó szabályozást követően került volna sor a jogterület teljes, egységes

rendezésére, de szűkebb joghatásokkal, mint a házasság esetében, majd a könyv végén utalás történt volna a bejegyzett élettársi kapcsolatra is.

Azonban a jogalkotó akként foglalt állást, hogy az élettársi kapcsolatot alapvetően **szerződésnek** tekinti, ezért az élettársi életközösség definíciója, a valamennyi élettársra vonatkozó vagyoni szabályozás és a lakáshasználat szerződéssel történő rendezésének általános szabályai a hatodik könyvben, a kötelmi jognak az egyes szerződéseket tárgyaló részében foglalnak helyet a polgári jogi társaság és a szerződésen kívüli kártérítés szabályai között, a XXV. cím 6: 514, -517 §-ai szerint.

Abban az esetben, ha az élettársaknak közös gyermekük született és életközösségük időtartama legalább egy évig fennállt, a negyedik, családjogi könyv harmadik részében „az élettársi kapcsolat családjogi hatásai” alcím alatt az élettársi tartás, és az élettársak lakáshasználatának rendezése, a 4: 86 §-tól 4:95 §-ig található rendelkezések az irányadók. Ebben az esetben a jogviszony lényegében családjogi.

Tehát a jogalkotó alapvetően nem ismerte el az élettársi kapcsolatot családjogi viszonyként, továbbá gyermekvállalás nélkül önmagában a huzamosabb ideig fennálló életközösségnek sem tulajdonított jelentőséget az eredeti koncepcióval szemben, mely úgy rendelkezett volna, hogy - közös gyermek hiányában is - 10 évi együttélést követően lehetőség nyílt volna törvényes öröklésre, és élettársi tartás iránti igény előterjesztésére.

A jogalkotói üzenet egyértelmű. Aki tartós párkapcsolatát jogi értelemben is megnyugtatóan kívánja rendezni, (öröklés, ingatlan használat biztosítása stb.) az kössön házasságot. A nyilvánvalóan nagyszámú, és egyre gyarapodó élettársi kapcsolatok jogi védelme gyengült az eredeti koncepcióhoz képest, főként azok járhatnak „rosszul”, akik több évtizedes élettársi életközösség megszakadása után tartásdíjban, öröklésben, esetleg az elhalt élettárs kizárólagos tulajdonát képező ingatlan további jogszerű használatának a lehetőségében bíznak. Sajátos helyzet alakult ki a fenti szabályozással a tekintetben is, hogy azon a jogcímen, hogy élettárs Magyarországon csak azonos nemű személyek örökölhettek (bejegyzett élettársi kapcsolat esetén) különmemű élettárs nem.

A fent vázolt egységes rendezés hiányában megszűnt annak az elvi lehetősége is, hogy a Csjk. 4: 1, 3, 4. §-ban foglalt alapelvekhez bizonyos konkrét esetekben „visszanyúljunk” az élettársi jogviszonyok rendezésénél, ami a következetes bírói gyakorlathoz képest is visszalépést jelent, mert nem hivatkozhatunk családvédelmi, egyenjogúsági, méltányossági és a gyengébb fél védelmének elvére. A hatodik könyvben található jogszabályi helyeket alkalmazva, ennek nincsenek meg a

keretei, ami azért nagy probléma, mert a kötelmi könyvben foglalt rendelkezések nem deklarálják az élettársak kölcsönös támogatási és együttműködési kötelezettségét, mely a jogviszony sajátosságából adódóan nyilvánvaló.

III. A élettársi kapcsolatok „osztályozása”.

Élettárs - mindenféle jelző nélkül - „de facto” tényleges együttélésen alapuló viszonyt jelent. Az élettársak - akár azonos, akár különeműek - közösen kérhetik felvételüket 2010. január 1-je óta a Kjnp., a Közjegyzői nem-peres eljárásról szóló 2008. évi XLV. törvény 36/E §-a alapján az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába. Tehát ez sem a Ptk. által szabályozott lehetőség. Azonban a bejelentkezés önmagában nem keletkeztet élettársi viszonyt, csak *vélelmet* teremt az életközösség fennállásának a megállapíthatóságára. A legfontosabb ezzel kapcsolatban annak kiemelése, hogy a nyilvántartás nem hoz létre jogi státust, csak az életközösség igazolhatóságát segíti. Nem kötelező az élettársaknak felvételni magukat a nyilvántartásba, azt egyébként közös nyilatkozattal tehetik meg, bármelyikük bejelentése pedig arra nézve, hogy az életközösségük megszűnt - nyilvántartásból való törlést von maga után. Ekként az élettársak lehetnek **NYILVÁNTARTÁSSAL IGAZOLT ÉLETTÁRSAK**. A rájuk vonatkozó törvényi szabályozás a fentiek szerint mindenben megegyezik a be nem jelentkező élettársakkal, akik ennek az együttélési formának a legnagyobb tömegét jelentik.

A **BEJEGYZETT ÉLETTÁRSI KAPCSOLAT** a 2009. évi XXIX. törvénnyel (BÉT.) nyert szabályozást. Azonos nemű személyek esetében nyújt lehetőséget kapcsolatuk elismertetésére. Nem pusztán a fentiek szerinti együttélést jelent, hanem **STÁTUST** eredményező párkapcsolati forma, hasonlóan a házassághoz. Az eredeti kodifikációs koncepció szerint beépítésre került volna a Ptk.-ba, a Csjk., a negyedik könyv végén látták szabályozhatónak. A Ptk. 6: 514. § (1). bek. is tartalmazza, továbbá még néhány helyen az új kódex ezt a jogintézményt. A házastársakéhoz hasonló jogokat és kötelezettségeket definiál, bizonyos joghatásaiban eltér a házasságtól, pl. a névviselést, az örökbe-fogadás illetően. Vagyonjogi hatásai azonosak a házasságéval. A Ptk. 7 : 58. §-62. §-a szerint a bejegyzett élettárs a házastárs törvényes öröklésére vonatkozó rendelkezések szerint örököl. Az elhunyt bejegyzett élettársa teljes egészében az özvegyvel azonos jogi helyzetbe kerül.

A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnik az egyik élettárs halálával, a bíróság általi bontással. A közjegyző - kérelemre - a felek közös megegyezése alapján szünteti meg nem-peres eljárás keretében a bejegyzett élettársi kapcsolatot.

IV. Az élettársi kapcsolat létrejötte, megszűnése, joghatásai.

Az élettársi kapcsolat joghatásainak vizsgálatánál ki kell térni arra, hogy az élettársi jogviszony jogkövetkezményeinek a köre nyilván korlátozottabb a házasság által keletkeztetett joghatásokhoz képest. Nincs törvényes lehetőség a névviselésre bejegyzett élettársak esetén sem, továbbá nem keletkezik apasági vélelem a regisztrált élettársakat illetően sem. Ezután is szükséges a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat megtétele, mely alól csupán a 2010-es év jelentett kivételt. (ez utóbbi szabályozás a közjegyzői nyilvántartásban regisztrált élettársak esetében nyújtott törvényi lehetőséget a vélelem keletkezésére)

A gyermek és a szülő jogszabályok által rögzített viszonyában nem lehet különbséget tenni a tekintetben, hogy a gyermek élettársi, avagy házastársi életközösségből született. Ezt a kérdést nyilván a gyermekek jogainak oldaláról kell megközelíteni. Ugyanakkor a szülők részéről különbség, hogy csak a házastársakat illeti meg a közös gyermekké fogadás, élettársak közösen nem fogadhatnak örökbe.

Az élettársi életközösség kritériumait illetően nincs alapvető különbség a korábbi szabályozáshoz képest, azt túlnyomó részben a már ismert megszövegezéssel definiálja a Ptk. 6: 514. § (1). bekezdése.

Élettársi életközösség házasságkötés nélkül, közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben együtt élő két személy között jön létre, akik közül egyiknek sem áll fenn házassági életközössége, bejegyzett élettársi kapcsolata, vagy élettársi kapcsolata, és akik nem állnak egymással egyenesági rokonságban vagy testvéri kapcsolatban.

Az élettársi kapcsolat az (1). bekezdésben foglalt feltételek fennállása esetén az életközösség létesítésével jön létre. Megszűnik a házasságkötéssel, a bejegyzett élettársi kapcsolattal, avagy akkor, amikor az életközösség véget ér.

A fenti rendelkezések szerint házasság fennállhat pusztán kötelékként, azonban házassági életközösség nem, amennyiben élettársi kapcsolatot vizsgálunk. A jogalkotó a fenti rendelkezésekkel deklaráta, hogy a magyar jog nem ismeri az ún. „szimultán” életközösséget, ekként lényegében a monogámia elvét emelte törvényi rangra, azzal, hogy az egy személlyel fenntartott életközösséget az azonos neműek kapcsolataiban is irányadónak tartja. Azonban a korábbi fejezetekben taglalt - az élettársak jogviszonyainak szabályozását érintő - törvényi szabályozás kettős jellegéből adódik, hogy az életközösség törvényi definíciója a kötelmi jog

keretein belül nyert elhelyezést, márpedig nem lehet vitás, hogy ezek a szabályok az ember, mint természetes személy legalapvetőbb érzelmi, társadalmi viszonyait jelenítik meg, mely rendelkezéseknek a szerződések jogánál történő elhelyezése igen sajátos. További megjegyzést érdemel a témakört érintően, hogy a Ptk. egész rendszeréből adódóan egy definíciót csak egy helyen szabályoz. A Csjk., a Ptk. 4. könyve nem határozza meg az életközösség fogalmát, mellyel egyebekben a BH 2004. évi 504. eseti döntést emelte törvényi rangra a jogalkotó.

A közös háztartás fenntartása, az érzelmi gazdasági közösség megléte többnyire bírói mérlegelés kérdése. Együttesen kell vizsgálni, összességében mérlegelni a felek és a tanúk előadását a per egyéb adataival az élettársi életközösség megállapíthatóságát illetően, mely az élettársi vagyontársaság megosztása iránti perek esetén több tárgyalást igénylő, adott esetben hosszas bizonyítási eljárást feltételez.

(Az élettársi vagyontársaság megosztása iránti perek általános gyakorlatát „ A vagyontársaság aktuális kérdései bírói szemmel.„ című dolgozat utolsó része tartalmazza.)

V. Az új élettársi vagyontársasági rendelkezések.

Az új kódex teljesen más alapokra helyezi az élettársak törvényes vagyontársasági rendszerét, mint ahogyan ez a régi Ptk. 578/G. § (1). bekezdése és az ezen rendelkezés alapján kialakult bírói gyakorlatból ismert, amely többnyire - a házassági vagyontársasági viszonyokkal azonosan - szintén vagyontársasági rendszert jelenített meg. Az új szabályozás lényege, hogy - törvényes vagyontársasági rendszer esetén - az élettársak önálló vagyonszerzők, tehát az életközösség során a bármelyikük által megszerzett „aktív”, vagy „passzív” vagyontársaság nem jön létre vagyontársaság.

A Ptk. 6: 515. § -a az élettársi vagyontársasági szerződést helyezi előtérbe a törvényes vagyontársasági rendszerrel szemben, mely azonos kívánalom a Ptk. 4: 34. § (1). bekezdésében foglaltakkal, miszerint a jogalkotó arra kívánja ösztönözni a párkapcsolatban élőket, hogy vagyoni viszonyaikat elsősorban a diszpozitív törvényi kereteket felhasználva saját maguk határozzák meg.

Ezek a szabályok az általános szerződés-kötési szabadságból eredeztethetőek. Korábban az élettársak által kötött szerződés (a vagyontársaság tárgyában kötött szerződéssel együtt) nem függött - alakszerűségét tekintve - jogszabályi rendelkezésektől és szintén szabad megállapodás tárgya volt. (Az irányadó bírói gyakorlat szerint még ráutaló magatartással is meg lehetett osztani az élettársi közös vagyont. BH 2009. 207.)

A régi Ptk. alapján az élettársi közös vagyon körében kétféle vélekedés volt, egyrészt eseti döntések deklarálták, hogy az élettársi együttélés során nem szól vélelem a közös szerzés mellett (BDT 2011 2601) - az ellenérdekű fél vitatása esetén - azt az arra hivatkozónak kifejezetten bizonyítania kell. Másrészt a régi Ptk. alapján a bírói gyakorlat is úgy foglalt állást, hogyha megállapítható a vagyonszerzés, úgy az is reálszerzésen alapuló, mert a közreműködésük arányában szereznek közös tulajdont az élettársak.

Az új szabályok szerint az élettársak mindazokat a szerződéses rendelkezéseket választhatják, amelyeket a 4. könyv VII. fejezetében foglalt ún. minta-szabályok tartalmaznak, továbbá vagyonösszesítő, a házassági törvényes vagyonjogi rendszer-szerinti megállapodást is köthetnek. Sajátos ez a rendelkezés, ugyanis ha valaki vagyonösszesítő rendszert választ élettársi vagyonjogi szerződés esetén, talán elgondolkozhatna a házasságkötés lehetőségéről is, ami vagyonjogi értelemben - szerződés nélkül is - ugyanazzal a joghatással jár.

A Ptk. 6: 516. §-a az élettársak közötti törvényes vagyonjogi rendszert szabályozza, mely deklarálja, hogy önálló vagyonszerzők, és az életközösség megszűnése esetén bármelyikük igényelheti a másiktól az életközösség során keletkezett vagyonszaporulat megosztását. Végző soron a házastársak között kiköthető közszerzeményi rendszer szabályait kell az élettársak törvényes vagyonjogi rendszerében is irányadónak tekintetni.

Az új élettársi vagyonjogi rendszerrel együtt szükségszerűen módosul a gazdasági együttműködés értelmezése is. Még lazább lehet az e téren fenntartott kapcsolat a felek között, az élettársi életközösség még inkább megállapítható, mivel vagyon-elkülönítési rendszer a „fő szabály”. Annál is inkább kevesebb jelentősége lesz a közös gazdasági célok vizsgálatának, mert nem családjogi jogviszonyról, hanem szerződésről beszélünk.

VI. Új jogintézmények az élettársi viszonyokban.

A Ptk. 6:517. §-a lehetőséget nyújt élettársak esetén is a **lakáshasználat** szerződéses rendezésére, melynek formai kritériumai ugyanazok, mint a vagyonjogi szerződésnek. Érvényességéhez közokiratba, vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalása szükséges.

Ha tulajdonostársak, vagy bérlőtársak az élettársak akkor az arra vonatkozó jogszabályok az irányadóak. Ha csupán az egyikük rendelkezik jogcímmel az ingatlan használatára - bármilyen hosszú életközösség után - a jogcímmel nem rendelkező köteles az addig közösen használt ingatlant elhagyni(pl. a másik halála után).

A Ptk. 4: 92 §-a a lakáshasználat bírói rendezését tartalmazza, mely a gyermektelen élettársakra is irányadó. A Ptk. 4: 93, és a 4: 94. §-a az élettársi életközösség, mint családjogi jogviszony esetében rögzíti a lakáshasználatra irányadó szabályokat közös gyermek, és legalább egy éves együttélés esetén. A szabályozás hasonló a házastársak lakáshasználatának a rendezésére kodifikált Ptk. 4: 76-85 §-aihoz, mely jogalkotói célt az vezérelte, hogy az élettársi életközösségből származó gyermekek ne kerüljenek a lakáshasználat szempontjából hátrányosabb helyzetbe, mint a házasságból született társaik.

Új jogintézmény az **élettársi tartás** is, melyet a Ptk. 4: 86-tól 91 §-áig terjedő rendelkezések tartalmaznak, melyek alkalmazhatóságának ugyanaz a kritérium rendszere, mint a lakáshasználat szabályozásának. Élettársi tartás csak akkor igényelhető, ha az életközösségből gyermek származott, és az együttélés időtartama eléri az egy évet. Szabályai szintén rokoníthatók a már ismert házastársi tartással, úgy az érdemtelenység, a rászorultság, mint annak mértéke vonatkozásában.

Felhasznált irodalom:

- Sárközy Tamás, Gellért György, A Polgári Törvénykönyv magyarázata, Budapest, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2001., (1904-1911 oldal)
- Szeibert Orsolya, Petrik Ferenc, Polgári Jog Családjog (Az új Ptk. magyarázata III/IV), Budapest, HVGORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 2013. (147-158. oldal)
- Szeibert Orsolya, Wellman György, Polgári Jog Kötelmi Jog (Az új Ptk. magyarázata VI./VI.) Budapest, HVGORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 2013. (412-428. oldal)
- 1959. évi IV. törvény (régi) Polgári Törvénykönyv (CompLex Jogtár)
- 1952. évi IV. törvény A házasságról, a családról és a gyámságról. (Csjt.) (CompLex Jogtár)
- 2008. évi XLV. törvény (Kjnp.) (CompLex Jogtár)
- 2009. évi XXIX. törvény (Bét.) (CompLex Jogtár)
- 2013. évi V. törvény, Polgári Törvénykönyv (Ptk., negyedik és hatodik könyv) (CompLex Jogtár)
- BH 2004. 504. (CompLex Jogtár)
- BH 2009. 207. (CompLex Jogtár)
- BDT 2011. 2601 (CompLex Jogtár)